

Leernetwerk over bewoners betrekken bij Buurtbalans

Dát bewoners een rol moeten hebben, staat niet ter discussie

Samenvatting leernetwerk 16 april

Is het belangrijk om bewoners te betrekken bij Buurtbalans? Op welke manier doe je dat best? Op 16 april bespraken 30 professionals dit met elkaar bij het leernetwerk Buurtbalans. De conclusie was: praat niet over bewoners zonder bewoners. Buurtbalans kan niet zonder hun inbreng, want zij zijn de experts over de buurt. Je hebt hen nodig om de aannames van de professionals te toetsen. Zonder inbreng van bewoners kom je niet tot goede oplossingen. Het lukt dan niet om de gemeenschap te versterken en de leefbaarheid te verbeteren. Er is alleen geen standaard voor de manier waarop je bewoners betreft. Het hangt vooral af van de situatie in de wijk. Tijdens het leernetwerk zijn verschillende inzichten met elkaar besproken over het betrekken van bewoners bij Buurtbalans.

Waarom deze bijeenkomst?

Buurtbalans is ontstaan vanuit de behoefte om als professionals van verschillende organisaties met de buurt samen te werken. Dit doen we samen en vanuit een gedeeld beeld en met dezelfde kennis. Bij het uitwerken van Buurtbalans is de rol van bewoners eerst onderbelicht gebleven. Maar ondertussen zijn er ervaringen opgedaan met het betrekken van bewoners. Het doel van dit leernetwerk is om deze ervaringen met elkaar te delen en te bespreken hoe bewoners op een goede manier betrokken kunnen worden bij Buurtbalans.

Ervaringen uit de Buurtbalans-praktijk

H-Buurt

In de H-Buurt is Buurtbalans eerst gestart om grip te krijgen op de overlast in de buurt. Sinds kort is er een tweede Buurtbalans gestart met jeugd en opvoeding als focus. Bij beide worden bewoners betrokken. De manier waarop dit het beste kan verschilt, omdat de problematiek overal anders is. Bij het thema overlast was er behoefte om meer te begrijpen over de daklozen en verslaafden die 's avonds en 's nachts in portieken en op straat slapen. Daarom zijn professionals 's avonds laat de buurt in getrokken om te praten met de daklozen. Hierdoor is er in de H-Buurt een inloop gestart voor dakloze en verslaafde mensen.

Bij de tweede Buurtbalans over jeugd zijn buurtmoeders betrokken. Eerst is er een buurtmoeder uitgenodigd om in het kernteam van professionals mee te draaien, maar dat bleek voor de buurtmoeder niet goed te werken. Zij vond het moeilijk om in een omgeving van professionals zich te uiten. Er werd er daarom voor gekozen om een aparte bijeenkomst met andere moeders uit de buurt te organiseren. Dat bleek goed te gaan, onderling praatten de bewoners vrijuit. Nu is er zowel een kerngroep van professionals als van buurtmoeders.

Dichters- en Wegener Sleeswijkbuurt

In de Dichters- en Wegener Sleeswijkbuurt realiseren stadsdeel Nieuw West en Eigen Haard met wijkpartners extra inzet op sociaal. Dit gebeurt naast een traject van grootschalige sloop/nieuwbouw in deze buurten.

De Dichtersbuurt participeerde ruim drie jaar geleden in de pilot Buurtbalans. In september 2023 presenteerde Wonen de uiteindelijke werkwijze Buurtbalans. In de Wegener Sleeswijk passen we deze systematiek voor het eerst toe. Buurtbalans in de Wegener startte in november 2023 met een kernteam dat bestaat uit corporatie, gebiedsteam, opbouwwerk, Buurtteam, en WPI. Dus de partijen die basisdienstverlening in de wijk aanbieden. Vervolgens zijn sessies met meer gespecialiseerde wijkpartners georganiseerd (zoals scholen, jeugdwerk).

Vanwege de privacy is besloten voor de sessies met professionals geen bewoners uit te nodigen. Wel zijn er twee losse sessies met bewoners georganiseerd. De uitnodiging voor deze sessies is gedaan door de wijkbeheerder van de corporatie, opbouwwerk en gebiedsmakelaar zodat de groep bewoners ook een goede representatie zouden zijn van de hele wijk. Tijdens de eerste sessie gaven bewoners aan de hand van de plattegrond van de wijk aan wat zij zien gebeuren. De kaart hielp de bewoners bij het concreet maken van hun observaties. Problematiek achter de voordeur kwam in de gesprekken minder naar voren. In de sessies wordt ook expliciet gevraagd naar wat er goed gaat en naar de kracht en het talent in de wijk. De input uit de sessies met de bewoners is weer meegenomen naar de sessies met professionals. De opkomst was erg goed en bewoners waardeerden het op deze wijk met andere bewoners in contact te komen en het gesprek over de wijk aan te gaan.

De analyse vanuit Buurtbalans wordt gebruikt voor het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst en uitvoeringsplan voor de Wegener Sleeswijkbuurt. Het concept uitvoeringsplan wordt ook met de bewoners besproken. Het doel van de samenwerking is een wijkalliantie waar bewoners eigenaarschap over hun wijk hebben en ook zelf oplossingen voor problemen kunnen aandragen.

Conny de Laat, Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners (LSA)

Conny de Laat van LSA vertelt dat er verschillende manieren zijn om bewoners een rol te geven. Het LSA is een vereniging van actieve bewoners en heeft veel kennis over manieren om bewoners te betrekken. Een bruikbare methode is de ABCD-methode. ABCD staat voor Asset Based Community Development. Het uitgangspunt is dat professionals nooit zonder bewoners over bewoners praten. Wat de beste aanpak is, kan verschillen. Soms is er een sterke gemeenschap waar bewoners zeggenschap kunnen krijgen. Dat is alleen niet overal het geval en dan zijn er andere manieren. De eerste stap is dat bewoners goed worden geïnformeerd. Het is belangrijk om daarnaast goed te luisteren naar bewoners en de dingen te doen die zij nodig hebben. Wat ook kan is samen met hen aan de slag te gaan. Buurtbalans is goed toepasbaar binnen de ABCD-methode, afhankelijk van de fase en wat het beste past bij de gekozen focus en de bewoners. Conny geeft het publiek een belangrijk advies mee: Bij het betrekken van bewoners moet de invalshoek niet zijn: wat kunnen wij voor jullie doen? Maar wel: wat houdt jullie bezig? Trek in ieder geval de buurt in en ga in gesprek met bewoners.

Dát bewoners een rol moeten hebben bij Buurtbalans staat niet ter discussie

Alle aanwezige professionals zijn het erover eens dat bewoners een rol moeten hebben. Zij zijn iedere dag in de buurt en langduriger dan professionals, die vaak wisselen. Zij zijn de experts en kunnen de blinde vlekken van de professionals aanvullen en aannames nuanceren en corrigeren zodat er een volledig beeld van de buurt ontstaat. Ze bieden ook oplossingen waar professionals vaak niet aan denken. Dat maakt het mogelijk om te gaan doen wat bewoners zelf belangrijk vinden, wat zorgt voor meer draagkracht en vertrouwen en meer motivatie om samen te werken.

Er zijn wel mitsen, maren en aandachtspunten

Ook bewoners weten niet alles. De kans bestaat dat een beperkt aantal bewoners aan het woord komt en er geen afgewogen beeld van de wijk ontstaat. Je moet dan naar andere manieren kijken om een diverse groep bewoners te betrekken. Het is van belang dat -ook de onzichtbare en bewoners in een kwetsbare positie aan het woord komen. Dat is niet makkelijk, want mensen hebben vaak andere dingen aan hun hoofd en drempels om mee te praten. Het is ook belangrijk om bewoners niet te overvragen. Bewoners hebben soms ook onderling verschillende kennis en beelden over de buurt. Ze kunnen verschillende belangen hebben of (voor-)oordelen over elkaar.

Buurtbalans kan helpen om de verschillende ideeën van bewoners bijeen te brengen. Het is belangrijk open te zijn over de redenen waarom bewoners worden betrokken. Voor je het weet wek je als professionals verwachtingen. Als je niet aan die verwachtingen kunt voldoen creëer je juist weer afstand tot bewoners en dat willen we voorkomen.

Wat kunnen we gebruiken voor Buurtbalans?

- Het is belangrijk om bewoners vroeg mee te nemen in de werkwijze Buurtbalans. Je zou ze zelfs al vóór stap 1 kunnen raadplegen, om te kunnen bepalen of de aanleiding om Buurtbalans te willen starten de goede is.
- Elke stap van Buurtbalans kan worden gebruikt om de veronderstellingen van de professionals te verrijken met de kennis van de bewoners.
- De manier waarop bewoners betrokken worden is maatwerk. Het ene thema leent zich er beter voor dan het andere. Voor verschillende soorten bewoners zijn verschillende aanpakken nodig.
- Het uitnodigen van bewoners voor parallelle bijeenkomsten om de buurt te analyseren, zoals in de Wegener-Sleeswijkbuurt is gedaan, kan heel goed werken.
- Wees er bewust van dat je niet alle informatie over de buurt met bewoners kan delen uit privacy redenen.
- Wees er bewust van dat bewoners een professionele setting als een drempel kunnen ervaren om zich te uiten.
- Het kan gunstig zijn om naast een formele kerngroep Buurtbalans ook een informele kerngroep te starten, zoals in de H-Buurt wordt uitgeprobeerd.
- Verwacht niet van bewoners dat zij de rest vertegenwoordigen. Dat is namelijk niet mogelijk. Probeer vooral een diverse groep te spreken te betrekken.
- Zoek ook andere manieren om bewoners te spreken. Dat kan door huis-aan-huisbezoeken, door de wijk in te gaan en gesprekken aan te gaan, verschillende vindplaatsen te zoeken (portieken, kerken en moskeeën, winkelcentra, etc.).
- Betrek het opbouwwerk: bewoners raadplegen en activeren is een vak.
- Neem de tijd. Buurtbalans mag best wat meer tijd kosten. Soms duurt het even voordat je met elkaar helder hebt wat de kern is van het probleem waar je je met elkaar op richt en wat de juiste analyse is van de problematiek.
- Waarschijnlijk een open deur, maar dit willen we toch benoemen: blijf bewoners in het hele proces betrekken en hou je aan afspraken.